

مطالعه هیستوپاتولوژی بافت معده مملو از اجسام خارجی چوبی در ماهی مولد قزل آلا رنگین کمان (*Oncorhynchus mykiss*)

مسعود حقیقی^۱، حمید رضا علیزاده ثابت^۲، سید جلیل ذریه زهرا^۳

۱، ۲ و ۳- مرکز تحقیقات ماهیان سردآبی کشور

پست الکترونیکی مسئول مقاله: masoud126@yahoo.com

هدف از این مطالعه مشاهده تغییرات هیستوپاتولوژیک بافت معده در اثر مشاهده جسم خارجی بود. به منظور شناسایی علت تلفات تعداد حدود ۱۵۰ ماهی مولد قزل آلا رنگین کمان در مزرعه ای، تعدادی از آن ها کالبد گشایی شدند. در طی بازرسی های انجام شده از اندام های داخلی بدن، تعدادی جسم سخت در معده یکی از مولدین نر (با وزن تقریبی ۲ کیلوگرم و طولکل ۵۰ سانتی متر) تلف شده از بیماری نامشخص، لمس گردید. به دنبال برش طولی معده، سه قطعه چوب تقریباً هم اندازه به طول ۶ سانتی متر و قطر ۶-۵ میلی متر که موکوس فراوانی آن ها را احاطه کرده بود مشاهده و خارج گردید. این قطعات چوبی کاملاً به فرم طبیعی بودند و هیچگونه تغییری در ساختمان آن ها مشاهده نشد. احتمالاً بلع قطعات چوب توسط ماهی به دلیل گرسنگی بیش از حدی بوده که صاحب مزرعه به دلیل سرد بودن آب منطقه و برای جلوگیری از اسراف غذا در آن شرایط، از غذا دادن به ماهی ها امتناع می نمود و یا تنها به توزیع یک بار غذا در روز اکتفا می نمود. پس از خارج نمودن قطعات چوبی از معده ماهی، تمامی قسمت سطح مخاطی معده به رنگ سیاه مشاهده شد ولی هیچگونه زخم یا ساییدگی در سطح مخاط یا اپیتلیوم مشاهده نشد. در بررسی هیستوپاتولوژی از مقاطع بافت معده نیز هیچ گونه تغییری در تشکیلات بافتی قسمت های مختلف معده مشاهده نشد. در بررسی میکروسکوپی، سلول های مخاطی موسوم به سلول های گابلت یا جامی ترشح کننده موکوس، به وفور بر روی سطح اپیتلیوم مشاهده شد. از آنجا که معده ماهی قزل آلا رنگین کمان قادر به هضم چوب که از جنس سلولز است، نمی باشد لذا، با حبس شدن قطعات چوب در معده موجب اتساع معده و ترشح بیش از حد موکوس معده شده است. موکوس حاصله از یک طرف مانع از آسیب دیدن مخاط معده شده و آن را در برابر قطعات چوبی محافظت نموده است؛ و از طرف دیگر با ایجاد لغزندگی موجب رانده شدن غذا و بعضاً قطعات چوبی به سمت روده شده و دفع آن ها را از سوراخ مقعد ماهی فراهم ساخته است.

کلمات کلیدی: جسم خارجی؛ هیستوپاتولوژی؛ ماهی مولد قزل آلا رنگین کمان؛ بافت معده